

Sygn. akt I UK 429/14

POSTANOWIENIE

Dnia 19 maja 2015 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Małgorzata Wrębiakowska-Marzec

w sprawie z odwołania J. M.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w R.
o zasiłek chorobowy,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 19 maja 2015 r.,
skargi kasacyjnej ubezpieczonego od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i
Ubezpieczeń Społecznych w Gliwicach Ośrodka Zamiejscowego w Rybniku
z dnia 8 maja 2014 r., sygn. akt IX Ua 2/14,

- I. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- II. zasądza od J.M. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń
Społecznych Oddziału w R. kwotę 120 (sto dwadzieścia) zł
tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 8 maja 2014 r. Sąd Okręgowy w Gliwicach - Ośrodek Zamiejscowy w Rybniku oddalił apelację J. M. od wyroku Sądu Rejonowego w Rybniku z dnia 2 grudnia 2013 r., którym oddalono odwołanie wnioskodawcy od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w Rybniku z dnia 12 października 2012 r. ograniczającej ubezpieczonemu wysokość zasiłku chorobowego oraz od decyzji z dnia 15 stycznia 2012 r. w zakresie żądania odsetek od odsetek.

W skardze kasacyjnej wnioskodawca zarzucił naruszenie prawa materialnego przez błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie: 1) art. 36 i 46 ustawy o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (dalej jako ustawa zasiłkowa) w związku z art. 7-9 tej ustawy, przez uznanie, że należny mu zasiłek chorobowy z tytułu niezdolności do pracy rozpoczętej w okresie podlegania ubezpieczeniu chorobowemu podlega ograniczeniu po ustaniu stosunku pracy; 2) art. 85 ust. 1 i 2 ustawy systemowej.

Wskazując na powyższe zarzuty skarżący wniósł o zmianę w całości zaskarżonego wyroku oraz poprzedzającego go wyroku Sądu pierwszej instancji i uwzględnienie odwołania, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi drugiej instancji do ponownego rozpoznania.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania uzasadniono po pierwsze - jej oczywistą zasadnością, „ponieważ wyjaśnione zostały w toku postępowania (...) wszystkie bezsporne okoliczności stanu faktycznego, a zaskarżony wyrok został wydany na skutek błędnej wykładni powołanych w nim przepisów prawa” oraz po drugie - występowaniem w sprawie istotnych zagadnień prawnych, a mianowicie: a) czy między stosowaniem art. 36 ust. 1 i 4 i art. 46 ustawy zasiłkowej zachodzi stosunek alternatywny przy uwzględnieniu art. 7 tej ustawy, a w rezultacie czy zastosowanie ograniczenia wysokości podstawy wymiaru zasiłku chorobowego z art. 46 ustawy zasiłkowej jest zasadne, jeżeli okres zasiłkowy rozpoczął się przed ustaniem tytułu ubezpieczenia chorobowego; 2) czy możliwe jest zasądzenie odsetek od zaległych odsetek (art. 85 ust. 1 i 2 ustawy systemowej w związku z art. 482 § 1 k.c.), skoro minister do spraw zabezpieczenia społecznego w wydany rozporządzeniu określając szczegółowe zasady wypłacania odsetek nie wykluczył możliwości wypłaty odsetek od odsetek. W tym ostatnim zakresie skarżący wskazał również na konieczność dokonania wykładni tych przepisów w zakresie zgodności z art. 2, 32 i 83 Konstytucji RP oraz zasadą równego traktowania wszystkich ubezpieczonych zawartą w art. 2a ustawy systemowej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Przepis art. 398⁴ § 2 k.p.c. wymaga, aby wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania stanowił odrębny element pisma niezależny od przytoczenia podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia (art. 398⁴ § 1 pkt 2 k.p.c.). Uzasadnienie wniosku natomiast powinno nawiązywać do przesłanek przyjęcia skargi do rozpoznania określonych w art. 398⁹ § 1 k.p.c. Zgodnie z tym przepisem Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli: 1) w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, 2) istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, 3) zachodzi nieważność postępowania lub 4) skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Spełnienie wymagania z art. 398⁴ § 2 k.p.c. powinno zatem przybrać formę wyodrębnionego wyводу prawnego, w którym skarżący wskaże, jakie występujące w sprawie okoliczności pozwalają na uwzględnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania i jednocześnie uzasadni, dlaczego odpowiadają one ustawowemu katalogowi przesłanek.

Z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. wynika konieczność nie tylko powołania się na okoliczność, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, ale również wykazania, że przesłanka ta rzeczywiście zachodzi. Oznacza to, że skarżący musi wskazać, w czym - w jego ocenie - wyraża się „oczywistość” zasadności skargi oraz podać argumenty wykazujące, że rzeczywiście skarga jest uzasadniona w sposób oczywisty. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi bowiem wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, czyli że jej zarzuty są zasadne „na pierwszy rzut oka” (*prima facie*) i w sposób oczywisty prowadzą do uznania zaskarżonego wyroku za błędny i jego wzruszenia (por. między innymi postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, niepublikowane i orzeczenia tam powołane). Jest tak dlatego, że o ile dla uwzględnienia skargi kasacyjnej wystarczy, iż jej podstawa jest usprawiedliwiona, to dla jej przyjęcia do rozpoznania koniecznej jest wykazanie kwalifikowanej podstawy naruszenia prawa materialnego lub procesowego widocznej przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez wdawania się w pogłębioną analizę prawną. Z tego względu przyjmuje się, że nie spełnia tego wymagania odwołanie się do podstaw kasacyjnych i opatrzenie zawartego tam zarzutu dodatkowo mianem rażącego, ewidentnego,

kwalifikowanego lub oczywistego, jeżeli nie zostanie wykazane, w czym przejawia się oczywistość wydania wadliwego orzeczenia.

Skarżący nie odnosi się do tak rozumianej przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania z uwagi na jej oczywistą zasadność, gdyż nie tylko nie przeprowadza jakiegokolwiek wyводу jurydycznego dla wykazania istnienia tej przesłanki, ale nawet nie wskazuje przepisów prawa materialnego, których obraza przez Sąd drugiej instancji byłaby tego rodzaju, że spowodowałyby uwzględnienie skargi kasacyjnej. Sąd Najwyższy na etapie przedsądu nie jest ani uprawniony, ani zobowiązany do domyslenia, o jakie przepisy skarżącemu chodzi, ani też do ich poszukiwania w podstawach kasacyjnych oraz ich uzasadnieniu. Zresztą trudno przyjąć oczywistą zasadność skargi, gdy jednocześnie skarżący wskazuje, że występujące w sprawie problemy prawne są skomplikowane do tego stopnia, iż przepisy, których naruszenie zarzucono w kasacyjnej podstawie obrazy prawa materialnego stały się punktem wyjścia do formułowania zagadnień prawnych i sugerowania potrzeby ich wykładni przez Sąd Najwyższy.

Zagadnieniem prawnym jest zagadnienie, które wiąże się z określonym przepisem prawa materialnego lub procesowego lub uregulowaniem prawnym, których wyjaśnienie ma nie tylko znaczenie dla rozstrzygnięcia przedmiotowej sprawy, ale także dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw. Wskazanie zagadnienia prawnego uzasadniającego wniosek o rozpoznanie skargi kasacyjnej powinno zatem nastąpić przez określenie przepisów prawa, w związku z którymi zostało sformułowane i wskazanie argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Dopiero bowiem wówczas Sąd Najwyższy ma podstawę do oceny, czy przedstawione zagadnienie jest rzeczywiście zagadnieniem „prawnym” oraz czy jest to zagadnienie „istotne” (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002 nr 1, poz. 11; z dnia 13 sierpnia 2002 r., I PKN 649/01, OSNP 2004 nr 9, poz. 158; z dnia 14 lutego 2003 r., I PK 306/02, Wokanda 2004 nr 7-8, s. 51). Z kolei odwołanie się do przesłanki istnienia potrzeby wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów wymaga wykazania, że określony przepis prawa, mimo że budzi poważne wątpliwości (ze wskazaniem, na czym te poważne wątpliwości polegają), nie doczekał się wykładni, bądź że jego niejednolita

wykładnia wywołuje rozbieżności w orzecznictwie sądów, które należy przytoczyć (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, OSNC 2002 nr 12, poz. 151 i z dnia 15 października 2002 r., II CZ 102/02, niepublikowane). Nie istnieje potrzeba wykładni przepisów prawa ani nie występuje w sprawie istotne zagadnienie prawne, jeżeli Sąd Najwyższy wyraził swój pogląd we wcześniejszym orzecznictwie, a nie zachodzą okoliczności uzasadniające zmianę tego poglądu. Ponadto rozstrzygnięcie zagadnienia prawnego lub wątpliwości interpretacyjnych nie może się sprowadzać do odpowiedzi na zarzuty skarżącego skierowane pod adresem zaskarżonego orzeczenia ani też do odpowiedzi na wątpliwości skarżącego, które można wyjaśnić za pomocą obowiązujących reguł wykładni bądź w drodze prostego zastosowania przepisów (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego dnia 16 stycznia 2003 r., I PK 230/02, OSNP-wkładka 2003 nr 13, poz. 5).

Skarżący nie wykazał występowania w sprawie istotnych zagadnień prawnych wyłaniających się, jego zdaniem, na tle art. 36 ust. 1 i 4 w związku z art. 7-9 i art. 46 ustawy systemowej oraz art. 85 ust. 1 i 2 w związku z art. 482 § 1 k.c. oraz potrzeby wykładni tych przepisów. Po pierwsze, formułowane przez skarżącego wątpliwości zostały już rozstrzygnięte w orzecznictwie Sądu Najwyższego. Mianowicie w wyrokach z dnia 7 kwietnia 2009 r., I UK 337/08 (OSNP 2010 nr 21-22, poz. 269) oraz z dnia 30 września 2009 r., II UK 34/09 (OSNP 2011 nr 9-10, poz. 137) wyrażono zgodny pogląd, że ograniczenie wysokości podstawy obliczania zasiłku chorobowego wynikające z art. 46 ustawy zasiłkowej ma zastosowanie także wówczas, gdy okres zasiłkowy rozpoczął się w czasie trwania zatrudnienia. W rezultacie były pracownik po ustaniu zatrudnienia i pracowniczego tytułu ubezpieczenia chorobowego zachowuje lub nabywa prawo do zasiłku chorobowego wyłącznie w wysokości obliczonej od podstawy wymiaru tego świadczenia, która nie może być wyższa niż 100% przeciętnego wynagrodzenia ogłaszanego dla celów emerytalnych. Sąd Najwyższy zgodnie również przyjmuje, że w stosunkach opartych na prawie ubezpieczeń społecznych, odsetki od opóźnionego świadczenia uregulowane są - dla potrzeb tego prawa - wyczerpująco, bez możliwości odwoływania się do przepisów prawa cywilnego. Świadczenia należne w tym systemie nie mają charakteru obligacyjnego, więc obowiązek zapłaty

odsetek może wynikać tylko z ustawy. Chodzi tu wyłącznie o odsetki za zwłokę w świadczeniu, powstałą na skutek okoliczności, za które ten organ odpowiada, a nie za opóźnienie, w którym nie ma elementu winy. Z tego względu w sprawach o prawo do świadczeń z ubezpieczenia społecznego nie ma zastosowania art. 481 k.c. (por. wyroki z dnia 29 października 1997 r., II UKN 208/97, OSNAPiUS 1998 nr 15, poz. 461 i z dnia 27 września 2002 r., II UKN 214/02, OSNP 2004 nr 5, poz. 89). Niewątpliwie dotyczy to również art. 482 k.c., gdyż art. 85 ust. 1 ustawy systemowej jednoznacznie odsyła do przepisów kodeksu cywilnego wyłącznie w zakresie wysokości odsetek ustawowych, a nie zasad ich wypłaty. Nic innego nie wynika także z przepisów rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 1 lutego 1999 r. w sprawie szczegółowych zasad wypłacania odsetek za opóźnienie w ustaleniu lub wypłacie świadczenia z ubezpieczeń społecznych (Dz.U. Nr 12, poz. 104). Po drugie, nie wiadomo, jakie znaczenie dla sprawy miałyby mieć dokonanie wykładni wskazanych przez skarżącego przepisów ustawy systemowej pod kątem ich zgodności z ustawą zasadniczą oraz z zasadą równego traktowania ubezpieczonych, skoro w ramach podstaw kasacyjnych skarżący nie łączy zarzutu ich naruszenia z art. 2, 32 i 83 Konstytucji RP oraz z art. 2a ustawy systemowej.

Z tych względów Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c.